I. évfolyam. Arad, 1885 deczemberhó 23. Szerda. 4-dik Mutatványszám.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Szerkesztőség:
Főtér, Hermann-udvar I. emelet, a fölépcsőnél.

Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.
Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:
Főtér, Hermann-udvar I. emelet, a külső folyosón.

Hirdetések díjszabály szerint.
Egyes szám **5** kr ünnep- és vasárnap utáni szám **3** kr.

Előfizetési árak:

Helyben házhoz hordva:		Vidékre postán küldve	
Egész évre	12 frt.	Egész évre	14 frt — kr.
Fél évre	6 frt.	Fél évre	7 frt — kr.
Negyed évre	3 frt.	Negyed évre	3 frt 50 kr.
Egy hóra	1 frt.	Egy hóra	1 frt 20 kr

A béke-bizottság.

Arad, decz. 23

Hajlandók vagyunk ezt a nevet adni a nemzetközi katonai bizottságnak. Hogy munkálatai csakugyan a békére fognak-e vezetni, az még a jövő kérdése, de az eddigi jelentékekből az tünik ki, hogy mindenik fél komolyan óhajtja a békét — legalább egyelőre. A ki verekedni szeret, nem igen szokott ugyan tekintettel lenni az időjárásra, de most mégis nagyan hideg van. A katonának odafagy a keze a puskához, s még a sátorban is nagyon szellős a hálás. hát még a ki künn reked a szabad ég alatt. Lehetetlen ilyenkor hajlandósággal nem birni a békességre. Az ember jobb kezét kibékülésére nyujtja, bal kezét pedig ökölre szoritja — a háta megett. Majd ha kienged a fagy . . . . akkor ujra megkérdezik egymástól, hogy hol is hagytuk el a szót abban a nagy hidegben.

Ugy képzeljük, hogy ilyen forma békét fog létrehozni a nemzetközi bizottság, melynek munkája azonban — mint irják — még több napot is igénybe vehet. Bizonyos formalitásokat nem lehet mellőzni, s komoly képpel hallgatnak ki még tanukat is. El lehetne ugyan végezni mappa segitségével is a dolgot, de a hadviselő felek katonaságára talán mélyebb benyomást gyakorol az, ha szemtől szembe látják a nemzetközi katonai bizottság mindenik tagját, a maga diszuniformisában, karddal és gyiklesővel, csákóval vagy háromszögletü kalappal. Igy sokkal szebb és ünnepélyesebb az actus. Ha a katonák eddig fáztak és éheztek, ki birják még a hátralevő nehány napot. Nincs is szebb a parádénál.

A fegyverszünetet kétségkivül meghosszabbitják, mert az időjárás miatt mindenik fél engedékeny lesz, de a béke tartósságát illetőleg, bármenyire szeretnők magunkat biztatni — kevés kilátás mutatkozik szemeink előtt. — A porta külön megbizottat küldött a bolgár táborba, s ugy látszik: a szultán rokonszenve egészen Sándor fejedelem felé hajlik, a mint azt a hadjárat elejétől észre lehetett venni. Nem hiába beszélték a szerb katonák, hogy sok törököt láttak a bolgárok hadsoraiban. Irják azt is, hogy a porta Anglia tanácsára közeledik Sándor fejedelemhez, s ha ez birányan Anglia fáradozásai sikerre vezetnek, inkább lehet bizni a békés megoldásban. Mert ha a porta hajlandó elismerni a bevégzett tényeket Kelet-Ruméliára nézve. Európának mégis lesz annyi tekintélye, hogy a bolgárok és szerbek közt rendezze a kérdést, s engedékenységre birja a portától jelentékeny concessiókat nyert Sándor fejedelmet.

Ha a bolgárok nagy áldozatokat követelnek a szerbektől, akkor ezeket belehajtják a kétségbeesésbe. Bármit parancsoljon a nemzetközi bizottság, nem fognak belenyugodni s tavaszszal ott leszünk — a hol voltunk. A nemzetközi bizottság tehát el nem térhet a terület kölcsönös kiüritésének eszméjétől. Ha ezt keresztülviszi, akkor előkeszitette a végleges békekötés lehetőségét.

Sok függ attól is, hogy Oroszország minő hangulattal viseltetik az egyik vagy másik fél iránt, s mennyire látja befolyását veszélyeztetve az egyiknek vagy másiknak erősödése vagy gyöngülése által. De itt elmerülnénk a combinatiókba, a mi nem czélunk. Aggodalomra ugyis elég okunk van, s óhajtanunk kell, hogy a keleti befolyásért való mérkőzés, ha el nem maradhat, még ne hamar következzék be. Nem, mintha talán gyengének éreznők magunkat, hanem főleg azért, mert még sok egyéb dolgunk van, főleg nekünk, magyaroknak.

Egyelőre tehát bizzunk a nemzetközi katonai bizottságban. Csinálja dolgát minél bölcsebben és minél szerencsésebben. Siettesse legalább a fegyverszünet meghosszabbitását és az elfoglalt területek kölcsönös kiüritését. Követeli ezt a humanismus is, hogy azok a szerencsétlen emberek mindkét félről mielőbb hazatérhessenek pihenni, s a kit a golyó és fagy megkimélt, otthon családja körében örvendhessen az életnek és az ünnepeknek.

Az osztrák-magyar vám-conferentia hétfőn délelőtt 11 órakor tartotta első ülését Matlekovics államtitkár elnöklete alatt a kereskedelmi miniszteriumban. Az ülésen jelen voltak: a külügyminiszterium részéről Glanz b. osztálytanácsos az osztrák kereskedelmi miniszterium részéről: Kalchberg b osztálytanácsos és Stibral miniszteri titkár; az osztrák pénzügyminiszterium részéről Schuk

Az „Aradi Közlöny" tárczája.

(December 23.)

Kazinczy-Csokonairól.

A magyar tudományos akadémia épp most teszi közzé a felhivást Kazinczy Ferencz összes munkáinak és levelezéseinek egybegyüjtésére. A gyüjtéshez én is járulok egy lappal — az „Aradi Közlöny" utján. Birtokomban van Kazinczynak egy a „Hazai Tudósitások" szerkesztőjéhez Kultsár Istvánhoz intézett eredeti kézirata, melynek első fele meg is jelent az emlitett lap 1806 évi 14-ik számában, mig második fele kiadatlan maradt. A kézirat egész czime ez: „Jelentés Csokonainak sirköve, az ő halálát hirdető tudósitás és verseinek ujabb kiadása eránt." Ebből a czimből azonban a szerkesztő Kultsár István csak ennyit hagyott meg: „Csokonainak sirköve."

Érdekes a kéziraton a szedőnek német és magyar nyelven adott utasitás, mely igy hangzik:

„Der Setzer wird gebeten, die Orthographie und alle Interpunctionen dieses Aufsatzes genau zu befolgen und daran nichts zu ändern."

„A betűrakó kérettetik, hogy az itt következő Conceptusnak minden orthographiai különösségeit hiven megtartsa, és rajta semmit ne változtasson."

Az összefüggés kedvéért közöljük a nyomtatásban megjelent részt is, mely a következő:

CSOKONAINAK SIRKÖVE

Csak hamar azután, hogy én tavaly Januáriusban a szegény Csokonai' halálát a' Publicumnak hirül adám, megszólíta Mélt. Cserei Farkas Úr — fija a' Mária-Theresia alatt szolgalt tudós és fáradhatatlan munkásságú Referendariusnak; az Erdélyi Fő-Itélőszék' Elölülőjének, Mélt. Gróf Haller Gábor Urnak, veje; 's a' nagy Wesselényi Római lelkü Hitvesének testvére — hogy ezen köz kedvellést nyert Irónknak sirját tisztelnénk-meg egy kövel, 's igy adnánk bizonyságát, hogy a' Nemzet azok eránt, a' kik, magokat érdem által megdicsöítvén, ő reá is tényt vontak, nem hálátlan. Ő, ez az én igen nagy becsü barátom, késznek jelentette ugyan magát-arra is, hogy az egész költséget, melylyet a' feltétel kivanni fog, birtokának gazdag jövedelméből minden társ nélkül megtégye: de érzette, hogy nem lévén szövetségben a' Megholttal, ezen áldozattételben másokat illet az elsöség; más részről pedig a' legtisztább czélból azt óhajtotta, hogy a' szándéklott tisztelet a' Nemzetnek minél számosabb tagjai által tétessék; 's azon kedvezések szerént, mellyekkel velem bánni édes gyönyörüsége az ő szivének, nékem hagyta azt a' szerentsét, hogy ezen igyekezet eránt a' Magyar Múzsa' barátjaihoz szóljak, 's őket a' meliéjelepésre meghivjam és felbuzditsam. En ugyan azt óhajtottam, hogy a' jelentést maga az a' szépérzésü férjü tette volna meg, kinek lelkében a' szép gondolat támadott; meleg szóllása gyülasztva hatott volna minden szivre: de nem fogattatott-el vonogatásom. Megadom tehát magamat, 's próbát teszek a' Barátság auspiciumai alatt, ha szavam foganattal szólland-e a' Csokonai' betsülőihez, kiknek számok elég nagy; 's szerencsés tolmácsa leendek e barátom' akaratjának, melly mind a' Megholt' becsületét czélozza, mind a' Nemzetét.

A' kö, (ugy végeztük-el azt egymás között) nem a' medenczés piedesztálok igen is közönséges-sé vált formájára lészen állitva, hanem a' Régiek' szép egyszerüségében. (simplicitas, Einfachheit.) A márványba metszett Irást e' kevés, de sokat jelentő szók teszik:

CSOKONAI VITÉZ MIHÁLYNAK
HAMVAI
született 1773. Novemb. 17-d.
megholt 1805. Januar. 28-d
ARKÁDIÁBAN. ÉLTEM. ÉN. IS!

miniszteri tanácsos és **Jorkasch** miniszteri titkár. A magyar kormány képviseletében **Matlekovics** államtitkár, továbbá **Andreánszky b.** miniszteri osztálytanácsos és **Mihalovics** János osztálytanácsos voltak jelen. A vámkonferentia még a karácsonyi ünnepek előtt be fogja fejezni tárgyalását.

A közigazgatási reform. A kormány felügyeleti jogának szabályozására vonatkozólag Grünvald Béla inditványa tárgyában az inaitványozó és Dárday Sándor mint előadó részvétele mellett a belügyminiszteriumban tanácskozások folytak, melyek alapján a törvényhatóságokról szóló törvényjavaslat több ujabb szakaszszal lesz kiegészitve, melyek a közigazgatási bizottság legközelebbi ülése elé fognak terjesztetni.

Arad város jövedelmeinek szaporitása.

Az **Arad** városa jövedelmeinek szaporitására vonatkozó bizottsági jelentésből a következő érdekesebb részleteket közöljük:

„A városi élet fokozatos fejlődésével, amiként másutt ugy nálunk is — évről-évre nagyobb és terjedtebb körü igények lépnek előtérbe. Ezen igényekkel számot kell vetnünk; ezen igényeket ki kell elégitnünk, bár jelentékeny áldozatok árán is: ha csak fejlődésünket és városunk lakosságának anyagi prosperitását is megakasztani nem akarjuk.

Nagyon előnyös helyzete az egy vidéki városnak, ha — amiként **Arad**, az ország egy jelentékeny részére nézve képezi azon központot, amelyben ugy a nemzeti müvelődésnek, valamint a közgazdasági fejlődésnek életerei összejönnek. Ezen helyzetet fel kell használnunk, meg kell szilárditanunk: az abból eredőleg felmerülő sulyos feladatokkal szemben is. — Városunk lakosságának nem lehet gondolnia sem arra, hogy azon szellemi és anyagi tényezők, amelyek Aradot ez ideig már hazánk egyik legjelentékenyebb vidéki városává tették: a haladással karöltve járó nagyobb terhektől való viszszariadás következtében, megbénuljanak. Mert hiszen ez annyi volna, mint nagy jövőre hivatott városunk szellemi és anyagi élete fejlődésének utját állnunk, s oly hanyatlást előidéznünk, amely életrevaló és hazafias polgárságunk évtizedeken keresztül szivós kitartással folytatott kulturalis küzdelmeinek eredményeit lassan-lassan semmivé tenné.

Nem térhetünk ki tehát azon feladat elől, miként községi háztartásunkat oly alapokra fektessük, hogy a fokozodó terheket elviselni képesek legyünk.

Az 1886. évre készitett költségelőirányzat tárgyalásánál bebizonyult, miként a kiadások csökkentésére való egyoldalu törekvés eredményhez nem vezet. Hiszen daczára annak, hogy minden oldalról jelszóul volt felvéve — miként a kiadásokat legterjedtebb mértékben csökkentenünk, s ennek megfelelőleg a községi adópótlékot lejebb kell szállitanunk; s daczára annak, hogy ezen czél megvalósitása végett a tekintetes Törvényhatósági-Bizottság a leglelkiismeretesebb buzgalommal el is követett mindent: mégis mi lett az eredmény? Az, hogy a községi adópótlékot a tanács és a hármas bizottság által javaslatba hozott 52%-ról csak ugy lehetett 45%-ra leszállitnunk, hogy egyrészt a templom-alap követelésének apasztására felvett összeg törültetett a kiadások közül; másfelől pedig a járvány-kórház nem a közuti vaspálya és téglagyár-részvénytársulattól várt összegből, hanem egy törzsvagyont képezett telek eladási árából határoztatott felépittetni.

Azt mindenki átlátja, hogy az ilyen eljárás nem egyértelmü a kiadások apasztásával.

De hát ne is hitegessük magunkat azzal, hogy a városnak elodázhatlan kiadásai a jövőben apadni fognának. Közmüvelődési intézeteink már is óriási összeget vesznek igénybe — s ezentul is mindig többe és többe fognak kerülni. Azután azon tényezőket sem szabad elhanyagolnunk, amelyek ma már egy jóravaló városnak az anyagi téren is elutasithatlan követelményeit elégitik ki. Városunkat minden tekintetben oly ponttá kell tennünk, hogy az aki bejön, nemcsak mindennemü szükségleteit kielégithesse: hanem körünkben kellemesen is érezze magát. Ezzel fogjuk elérni azt, hogy a vidékiek nálunk nem csak átmenő vendégek lesznek, ami a vasuti közlekedés fejlettsége mellett ma igen könnyü volna — hanem örömmel fognak itt több időt is tölteni, mint amennyi dolgunk elvégzésére szükséges s ezzel jövedelmet nyujtani kereskedőinknek, iparosainknak, akik a vidékiektől származó forgalomra nagyon reá vannak utalva.

Ha már most kilátásunk nem lehet arra, hogy szükségleteink apadjanak; ha nem remélhetjük azt, hogy ezen szükségletekkel községi háztartásunk a mostanihoz hasonló mértékben megterhelve nem fogna lenni: a lehető takarékoskodás elvének, minden körülmények közt való szigoru érvényesitése mellett is — gondoskodnunk kell jövedelmeink szaporitásáról, ami mellett a reánk nehezülő terheket könnyebben elviselhetjük.

Az egyenes adók után kivetett községi adópótlék emelése mindenesetre a legegyszerübb módja a város kiadásai fedezésének; de egyuttal a legterhesebb és pedig épen azon elemekre nézve, amelyektől városunk emelkedése függ. A ház- és földtulajdonosok, a kereskedő és iparos aránytalanul jobban van sujtva az által, ha a községi terhek viselése egyedül saját vállaikra nehezedik, amiként t. i. ez az évi költségvetési hiánylatnak kizárólagosan az egyenes adók után kivetett községi adópótlékkal való fedezésével történik: mint ha a terhek viselésébe, közvetett adók életbe-léptetése által azon egész közönség, amely a városi élet előnyeit élvezi, bevonatik — s pedig lehetőleg arra való tekintettel, hogy a terhek az anyagi jólét arányában oszoljanak meg.

Ily szempontból kellett felfognunk azon feladatot, a mely a f. évi 17490/464. sz. közgy. határozattal a tisztelettel alulirott bizottságra ruháztatott.

Ezen közgyülési határozatban felsorolvák a jövedelem-szaporitásának egyes módozatai, a melyekre nézve külön-külön a következőkben van szerencsénk véleményünket, megtartott tárgyalásaink nyomán előterjeszteni.

1. A **behozatali vám** életbeléptetésére nézve már egy izben volt alkalma a tekintetes törvényhatósági bizottságnak a tanács egy javaslatát tárgyalni. Ugyanazon indokoknál fogva, amelyek miatt akkor ezen javaslat mellőzve lett; nevezetesen pedig arra való tekintettel, hogy a behozatali vamnak terjedtebb körben való életbeléptetésével, a melytől egyedül volna a legjelentékenyebb jövedelem várható — városunk forgalmának káros hatásu korlátozása és ezzel iparunk és kereskedelmünk megbénitása, valamint a város közönsége következtében vám- és helypénz- jövedelmének is csökkentése volna összekötve; s minthogy másfelől azon vámnak csak némely, legnagyobb részt élelmi czikkekre való kiterjesztése előreláthatólag oly csekély jövedelmet adna, amelyért az annak kezelésével összekötött zaklatásoktól, ismét csak piaczunk forgalmának érdekéből, s az élelmiczikkek megdrágitásának elkerülése végett — czélszerübbnek mutatkozik ugy a vidéki, mint a helybeli közönséget is megóvni:

a behozatali vám életbeléptetését mi sem ajánlhatjuk.

2. A város **pálinkamérési regalejogának** értékesitésére nézve legczélszerübb, megmaradnunk a pálinka-mérési jog értékesitésének jelenleg is fennálló t. i. házilagos kezelés mellett való módjánál. Ez azonban nem zárja ki, hogy ezen jognak a révén több jövedelmünk ne legyen; a mennyiben a pálinkamérési illetékátlag, a mely évek óta évi 28.800 ftban szokott a tekintetes törvényhatósági bizottság által megállapittatni — lehetőleg feljebb emeltetik. Ezen emelés felett azonban minden évben, mint eddig is, — a nyári hónapok alatt, a midőn a pálinkamérési üzletre hatéssal biró körülmények, nevezetesen az aratás eredménye iránt már kellő tájékozódás szerezhető — lehet határozni.

Jelenleg tehát csak az elv, hogy t. i. az illeték átlag lehetőleg emeltessék, volna kimondandó; ezen elvet aztán a tanács, midőn javaslatát az illetékátlag iránt beterjeszti — köteles lesz figyelembe venni.

3. A **bormérési illetéknek** felemelését nem javasoljuk, és pedig azért nem, mivel a borfogyasztást az utóbb következő pontban más, a termelőket, a kiméröket és a fogyasztókat is kevésbé terhelő módon hozzuk inditványba. Ezen mód:

4. a **fogyasztási adókra kivetendő adópótlék.**

Tekintve különösen a mi viszonyainkat, tény az, hogy a bor- és husfogyasztási állami adókra a községi pótadónak kivetése nem idézheti elő azt, hogy a miatt ezen fogyasztási czikkek jelentékenyebben vagy legalább is oly mértékben megdrágulnak, hogy ezt a nagy közönség sokkal könnyebben el ne viselhesse, mint az egyenes adók után kivetett községi pótadó emelését.

Ugy a bor, mint a marhák ugyanis világforgalmi czikket képeznek, a melyeknek ára legelső sorban az általános forgalom conjuncturáitól van függőben. Az a drágulás pedig, a melyet mégis a kivetendő fogyasztási pótadó fogna előidézni — oly csekély, hogy azt a magán fogyasztók nagyon csekély mértékben érezik meg.

A mi nézetünk szerint ugyanis ezuttal az iránt volna kikérendő a magas kormány engedélye, hogy a fogyasztási adópótlék azon összeg után, a melyet az állam a bor- és husfogyasztási adók bérbeadásáért kap: 20%-ban állapittassék meg. Tegyük már most meg számitásunkat ezen 20%-kal.

Egy hektoliter bor után kitesz a fogyasztási adó nálunk 2 frt 23 krt. Ennek 20%-a $44^{60}/_{100}$ te-

---

A' monumentum' felső részében pedig a' Lepe — (rút és közönségesebb neve: Pillangó) — fog lepdesni. A' márványt Zsibó adja hozzá, 's Csereinek ajándéka lészen.

„Méltán tiszteli a' Maradék a' Dalköltő' medenczéjét, kit a' Múzsák ünnu magok szentelének Papjokká, hogy a' Világnak erkölcsöt 's feddhetetlenséget tanitson. Az ő diesősége fogyatlan fény en ragyog, míg az ádáz Vérengező' tropeumi porban sorvadnak, 's a' tunya Uralkodó' sírboltja széljelomolva áll a' sivatag puszta' közepén, elboritva hideg mohhal 's vad tövissel; gyakorlatlan pihenője a' megtévedt Utazónak." Ezt mondja az én Gesznerem az Abel' halála elején. 'S légyen ez minden buzditás helyett mondva azokhoz, kik a' Nemzetet szeretik, és annak gyarapodását mind abban a' mi Szép, Jó és Igaz óhajtják.

A' segedelem' beszedésre megkéretnek ezek: Bécsben, Haykul Antal Erdélyi Hazánkfija, Cs. K. privileg. Könyvnyomtató; Erdélyben, Aranka György; Magyar-Országon Sopronyban a' Magyar Társaság' Elölülője, Somogy Vgyében Sárközi István. Győrött Prof. Fabchich, Veszprémben Péteri Takács József, Pesten a' Hazai Tudósitások' Irója, Debreczenben Kis Imre, Miskolczon, pedig a' Megholtnak különös hüségü jóltevő barátja, Puky István Urak. A' kik bennünket, ezen dolog' Elinditójit, levelekkel megtisztelni akarnak, azokat barátomhoz Krasznára, hol lakozik, hozzám pedig ide Széphalomra utasitsák. Barátom a' maga leveleit a' Somlyai,' én a' Sátor-Alja-Ujhelyi Póstáról vesszük. Mind ketten az élet legszebb örömei közé számláljuk, midőn levelek által olyanoknak nyerjük meg szereteteket, kiknek ismerésektől eltiltott a' távollakás. A' begyülendő pénzről számot fogunk adni a' Publicumnak, s ha több jöne kezünkhöz, mint a' mit a' szándék kiván, azt a' kesergő anya sajátja gyanánt fogjuk nézni.

Juliusnak 30 d. 1806.

KAZINCZI FERENCZ."

Eddig a megjelent rész, s most közöljük a kéziratban maradott részt, mely a következő:

„Ez úttal pedig légyen szabad azon Jelentés eránt, mellyet Csokonainak halála és Irásainak kiadása felől a' Magyar Kurir leveleiben tettem volt, némelly dolgot jelentenem:

Azon soraimat, mellyben én Csokonait festettem és az affectált és nem-affectált misantropia, az affectált és nem-affectált cynismus felől szóllottam, némelyek meg nem értették, némelyek megérteni nem akarták. Kiki a' maga szemével akar látni, 's azt ellenzeni nem szabad, nem kell, és nem lehet; becsesebb kincse az emberiségnek ennél nincsen. De bár csak azok, a' kik nem a' szerint látnak mint **mások mindnyájan**, vagy, mint a' **jószeműek**, meggondolnák, hogy a' sárgaság' kórja is a' maga szemével lát, és még is hibásan lát, midőn azzal lát, 's a' mások' kárhoztatásában 's a' mások' oktatgatásában ne volnának oly felette serények! Ellenben volnak, a' kik Csokonait nem ismerték kevésbbé, 's tudják, hogy ő a' **Természet' és Igazság'** misanthropus és nem misanthropus, cynicus és oh! melly igen nem cynicus **emberét** tette volt magának ideájául, 's ezek rá ismertek szavaim' értelmére, 's azt vallják, hogy Csokonainak sem igazabb, sem kedvezőbb képét festeni nem lehetett. Ezeknek javallása nékem tökélletes elégtétel azon meg nem érdemlett gáncsért, hogy a' Megholtat, a' ki eránt éltében barátságot mutattam volt, most bántottam, 's azon bánatomért, hogy kesergő anyját elszomoritották. Szavaimért nincs okom pirúlni, s azt irnám a mit ottan irtam, ha megirva nem volna is; 's ha a' Kurir' leveleit Merkúr a' Styxen tul szállitja tudom, Csokonai előtt kedvesebb az a' gáncs' mellyel felőle én szóllottam, ha gáncs tudniillik, mint az a' fojtogató suffitus, mellyet sírja mellett oly sokan gyujtottanak.

Azon Jelentésemben azt fogadtam volt, hogy minden Irásait én tőlem fogja venni a' Publicum.

hát nem is egyfél krajczán esik; ami a bor kimérésénél bizony sem a kimérőre sem a fogyasztóra érezhető különbséget nem tesz. Mig ellenben, ha a borméresi illetéket 1 frtról 2 frtra emelnők: ez már egy krral tenne drágábbá minden liter bort.

Egy levágni való ökör, bika, tehén vagy ugynevezett öreg borju után az állami fogyasztási adó 6 frt 4 kr. Ennek 20%-a 1 frt $^{8}/_{1000}$ kr. Ebből egy ökörnél, vagy bikánál, átlagos sulyát 250 kilogrammal véve esik egy klgrmra $^{4}/_{10}$ kr; egy tehénre 200 klgr. átlagos suly mellett $^{5}/_{10}$ kr., — egy u. n. öreg borjura körülbelül $^{9}/_{10}$ kr. (Ez utóbbi magasabb dijtétel nagyon helyén van, mivel az öreg borjuk levágásának megakadályozása mellett fontos állattenyésztési érdekek szólnak.)

Egy fiatal borju után az állami fogyasztási adó 84 kr; s minthogy egy ily borju körülbelül 80 klgrammot nyom: egy klgr. a 84 krnak 20%-a által mintegy $^{36}/_{1000}$ krral lenne drágább. A juhok, kecskék, kosok, után fizettetik állami fogyasztási-adóban 32 kr; ennek 20%-a $^{64}/_{100}$ kr. esik egy klgramm (15 klgr. átlagos suly mellett mintegy $^{4}/_{10}$ kr.

A bárányok, malaczok stb. után az állami fogyasztási adó 21 kr. ennek 20%-a 1260/100 kr — esik 1 klgrammra csak 20 kgr, átlagos sulyt véve 1 dbnál: 6/10 kr.

Végül a sertések után az állami fogyasztási adó 1 frt 25 krt tesz ki. Ennek 20%-a 25 és 2/10 kr; amiből 1 kgrammra csak 50 klgr. átlagos sulylyal mintegy 5/10 kr. nehezebb sertéseknél azonban sokkal kevesebb esik.

Ezen számitásból bőven kitünik az, hogy a 20%-os husfogyasztási adópótlék 1 kgr. hus árát a legtöbb esetben nem is $^{1}/_{4}$ krajczárral emelné; tehát csak oly kis különbséget tesz, a mely a husáraknak különben is folytonosan előálló ingadozása mellett — a fogyasztó közönség által egészen észrevétlenül el fog viseltetni.

Előnye ezen jövedelemszaporitási módnak különben az, hogy azt nemcsak a helybeliek, hanem mindazok, kik városunkba jönnek, vagy itt egyenes adók után a községi terhekhez nem járulnak, meg kell, hogy fizessék: s megfizethetik is anélkül, hogy az nehezükre essék és hogy amiatt a városunkban való tartózkodástól elidegenittetnének.

Ezen fogyasztási pótadó beszedése költséggel nincs összekötve. Ezt ugyanis az állam, az állami fogyasztási-adók bérlőivel szállitatja be s átszolgáltatja a város közönségének.

Hogy a bor- és husfogyasztási 20%-os adópótlékból mily jövedelem remélhető jelentésünk végén fogjuk kitüntetni.

Ezzel ki volnának meritve azon jövedelem-szaporitási módok, amelyekről a 17490/464 1885. sz. közgy. határozatban tétetik említés.

Ezeken felül azonban, a bizottság még a következőkre hivja fel a törvényhatósági-bizottság figyelmét. 5. A nagyobb városokban, nevezetesen a hol a házbérjövedelmi adó be van hozva — a községi háztartás bevételeinek indirekt módon való fokozására nézve igen célszerünek bizonyult, az ugynevezett házbérkrajczárok kivetése.

A bizottság ezen adónem életbeléptetését akként hozza javaslatba, hogy az a bevallott házbérek minden frtja után 1 krban állapittassék meg.

A tett számitásokból, miután ezen az uton mintegy 10,000 frt lesz a többjövedelem s igy a községi adópótlék mintegy 3%-kal fog alább szállni — a háztulajdonosokra is, bár a házbérkrajczárt saját lakásuk után ők is fizetni lesznek kötelesek — hárul némi elöny; a földtulajdonosok, továbbá a kisebb kereskedők és iparosok azonban jelentékenyebb haszonhoz jutnak. Megjegyezzük még, hogy a házbér-krajczarok beszedése körül külön kezelési kiadások nem fognak felmerülni; mivel az a többi községi adóval együttesen lesz kezelhető.

6. Azon körülménynél fogva, hogy a városnak az állategészségügyi teendők pontos végezhetése végett ma már 3 állategészségügyi orvost kell tartani; indokoltnak tartja továbbá a bizottság a vágóhidi és húsvizsgálati dijak felemelését. És pedig a nagy marhák után eddig fizetett 35 kr. vágóhid használati-dij 50 krra, és a 14 krnyi orvosi vizsgálati-dij szintén 50 krra: az u. n. öreg, vagyis 1 éven felüli borju vágóhidi dija 49 krról 1 frtra; az 1 éven aluli borjué pedig 15 krról 50 krra volna felemelendő, a mely dijaknak fele szintén vágóhid használati, másik fele városi vizsgálati-dij czimén szedetnék.

7. Köztudomásu dolog, hogy a városunk szomszédságában lévő községekből napi- és heti piaczainkra igen sokan hoznak be fogyasztási czikkeket, amelyből igen jelertékeny jövedelmük van; sőt lehet mondanunk, hogy legtöbben közülök ugyszóván az aradi piaczról élnek. Ezektől ez ideig a városnak nincs egyébb jövedelme, mint azon 2 kr., a melyet a javadalmi-dijszabályzat alapján tőlük helypénz fejében beszedni jogositva vagyunk. Ugyanennyit azonban fizetnek a helybeliek is, akik pedig más uton szintén járulnak a községi terhek viseléséhez. Megjegyzendő még, hogy a helypénzre nézve felállitott dijszabályzati osztályok mindegyikénél, ezen egyet t. i. a gyalogosok által behozott czikkek után fizetendő dijat kivéve — különbség tétetik a helybeliek és az idegenek között, a mely utóbbiak többet kötelesek fizetni.

Tekintve már most, hogy a helybeliek és az idegenek közt való különbségtétel ezen osztályzatánál is csak ugy indokolva van, mint a többinél; mivel továbbá az csak igazságos eljárás, hogy az, ki a mi piaczunkról tartja fenn magát, járuljon méltányos mértékben a mi községi jövedelmünk emeléséhez is; végül mivel a legtávolabbról sem lehet attól tartanunk, hogy a helypénz fölemelésével az illető árulókat, a kik máshol a mienkhez hasonló jó piaczot nem kaphatnak — elidegenitenők: tisztelettel javaslatba hozzuk a javadalmi dijszabályzat C. III. 7. pontjanak oly értelmü módositását, hogy a gyalogosok által árulandó czikkek után az idegenek 4 kr helypénzt legyenek kötelesek a mostani 2 kr helyett fizetni.

II. A város jövedelmeinek a bizottság által javaslatba hozott módokon remélhető szaporodását, a következőkben mutatja ki:

1. A pálinkamérési illeték-átlag felemeléséből remélhető mintegy . . . . 4000 frt.

2. Az állami bor- és husfogyasztási-adókra kivetendő 20%-os községi adópótlék, — tekintve, hogy ezen adónemek bérleteért a jövő évre 67,877 frtot fizetnek, ezen öszegben azonban ben van a buzsáki puszta területén eladott hús fogyasztásanak is a megadóztatása — kitenne körülbelől . . . . 13000 frt.

3. A házbér-krajczár, minden frt után 1 krt véve, — minthogy a városunk területén levő házak egy évi bevallot bérjövedelme 1,003,558 frt. 40 krt tesz ki, — adna mintegy . . . . . 10000 frtot

4. A vágóhidi és husvizsgálati-dijak felemeléséből, az eddig volt forgalomhoz, nevezetesen az 1884-ben elért eredményhez képest, amidőn 4175 db. fiatal, 124 db. öreg borju és 2220 db. vágó-marha vágatott le vágóhidjainkon, várható mintegy . . . . 2500 frt.

5. A helypénz felemeléséből pedig szintén a forgalomra alapitott számitás szerint mintegy . . . . 2500 frt.

Összesen . . . 32000 frt.

Ezen 32 ezer frt indirekt jövedelem mellett, az egyenes állami adókra kivetett községi adópótlékot a jelenleg fennálló adóalap mellett 10%-kal lehetne lejebb szállitni.

Trefort a gymnasiumi oktatásról.

Pirquet báró, az osztrák birod. tanács tagja a középiskolai oktatás ügyében mondott beszédének egy példányát meleg hangon irt levél kiséretében megküldötte Trefort közoktatási miniszternek, ki erre Pirquet báróhoz levelet intézett, mely igy hangzik:

„Nagy érdekkel olvastam hozzém intézett becses levelét és a középiskolák tantervéről szóló beszédét. őszintén megvallom, némi őrömet érzek, ha látom, hogy önöknél is váltig panaszkodnak a mostani gymnasiumi oktatás hiányai fölött és hasonló érzelmeket keltett bennem Du Bois Reymondnak „culturtörténet és természettudományok" cz. értekezése, (a „Beszédek" I. kötetének 282 lapján) mely komoly panaszokat és aggodalmakat fejez ki a porosz gymnasialis oktatás eredményei felett. Elfogulatlan szemlélő már nem zárkózhatik el azon tény elől, hogy a gymnasialis oktatás a nyugaton sem mutat fel oly eredményeket, minőket tőle várnak és nem éri el a célokat, melyeket, tekintettel a vele szemben formált igényekre, maga elé szokott tüzni.

A tények ezen nagyon is megegyező beszédéből kétségkivül az következik, amit már gyakran hangsulyoztak, hogy a gymnasialis oktatás nagymérvü alapos ujitásra szorult és a reform szükséges voltáról meg is van győződve mindenki. Én sem zárkózom el ezen követelés elől; ámde szilárd meggyőződésem, hogy e sokat óhajtott, sokszor megvitatott reform nem vihető keresztül csak **e g y** országban, csak **e g y** országra nézve. Nem csak a közlekedési és szerzőjogi-, nemcsak bünügyi és népjog kérdések igénylik a nemzetközi tárgyalást, hanem az iskolaügy sarkalatos pontjai és ezek közt első sorban a felsőbb oktatásra előkészitő és jogositó középtanodák ujjászervezésének kérdéseit is, ha egyáltalán sikerre akarunk számitani nemzetközi uton, vagy legalább az egymásra sokszoros befolyást gyakorló szomszéd államok közti megegyezés utján kell tanulmányozni és közösen megállapitott javitott alakban megoldani. Az, hogy a gymnasiumok és egyetemek halgatói szabadon mehessenek át másik állam tanintézeteibe, szükségesnek tünteti fel, hogy a középiskolák kérdése Magyarország és Ausztria közt egyetértőleg oldassék meg, ha az észlelt hiányok alapos elháritását akarjuk kiállitásba venni.

Ma arra kell szoritkoznom, hogy e gondolatokat papirra vetem. De fenn tartom magamnak, hogy az itt futólag érintett eszmét alkalmilag behatóan tárgyaljam, vagy pedig, amennyiben bokros elfoglaltságom ezt meg nem engedné, kieszközöljem, hogy azt hivatott férfiak, megkiséreljék. Fogadja stb. T r e f o r t.

Külföld.

Londonból, decz. 21-diki kelettel irják: Ausztria-Magyarország, Németország és Olaszország kormányai már válaszoltak a porta jegyzékére, melyben megkereste a nagyhatalmakat, hogy a ruméliai kérdés megoldását siettessék. Németország és Ausztria-Magyarország ajánlják, hogy a szerb-bolgár viszály intéztessék el előbb, mielőtt a továbbiak megkiséreltetnének. Hozzateszik azonban, hogy a ruméliai kérdés elintézése szükségessé teszi a conferentia ismét összeülését — A „Times" szerint a kormány nem szándékozik a parlamentnek februárig való elnapolását inditványozni, sőt a trónbeszéd felolvasása után, még a válaszfölirati vita megkezdése előtt, fölfogja vetni az alsóházban a bizalmi kérdést. — A lapok lord Hartingtonnak a kerülete választási elnökéhez intézett levelét közlik, melyben kijelenti, hogy ő teljesen távol áll a Gladstonenak tulajdonitott homerule tervtől és ragaszkodik Parnell politikáját illetőleg korábban kifejezett nézeteihez.

Azonban sokan azt óhajtották, hogy azok ugy lépjenek közre, a' mint őket Cs. hagyta volt. Ime megvan a' mit óhajtottak. Igen kedves, és méltán igen kedves barátja, Kis Imre Ur, igy adá-ki mind Lillaját 's Odájit, mind Alkalmatossági verseit stbb. 'a hogy' azokat Csokonainak (keresztülhuzta a kéziratban a két szót Kazinczy: „m e g h o l t k e d v e s é n e k", s fölébe irta: „Csokonainak") papirosai közt lelte. A' Publicum tehát látja, mi és millyen, az, a' mit Cs. hagyott. Én jobb rendbe szedve, a' hol az **i g e n-j ó** daraboknak nem lészen ártalmára a' **n e m-i g e n-j ó** és az **i g e n-n e m-j ó** darabok' szomszédsága, 's a' gondatlanság' sok hibájitől megtisztogatva adomki majd azoknak azt a' részét, melly a' Publicum' figyelmére minden tekintetben érdemes; 's igy osztán a' Publicum ezt a' kedves Poetáját két kiadásban fogja birni, mellynek eggyike különböző nézőpontokból tekintve vetekedni fog az elsőségért a' másikával.

Kérem mind azokat, a' kik Grátziáknak oltárán áldoztanak, hogy Csereimnek szándékát segéllyék-elő. Szolgáljon az is a' Nemzet' gondolkodásának 's érzésének nemesitésére, melly örök törekedése minden Jóknak. — Széphalom, Abaújnak éppen határszélében, Sáros-Patakhoz három, S. A. Ujhelyhez, Zemplényben, eggy órányira; Júliusnak 30 d. 1806.

KAZINCZY FERENCZ.

A név alatt a betürakónak utasitásul: „antiqua, nicht cursiv." A mint látjuk, a nyomtatott rész alá Kultsár i-vel tette Kazinczy nevét.

Hogy a második részt Kultsár miért nem adta ki a lapban, annak minden valószinüség szerint csak egy magyarázata lehet. Kultsár nem szerette a polemiát, s 1828-ban bekövetkezett haláláig lapjaiból alig lehet valami polemikus természetü közlést kimutatni. Alkalmazta ez elvet még Kazinczyval szemben is, hogy a lapnak határozott ártalmára, az kitünik a későbbi évfolyamokból, mert azontul Kazinczy alig kereste fel dolgozataival. Kultsár törült a kéziratokból, s igazitotta azokat a saját helyesirási elvei szerint Ez eljárásával elriasztott a laptól oly kiváló férfiakat is, mint például Guzmics Izidor, ki leveleiben keservesen panaszkodott Kultsár törlési és igazitási mániája felől, s mikor tiltakozásai nem használtak, nem dolgozott többé a „Hazai Tudósitások"-ba.

Igy a lap száraz krónikává sülyedt alá, s a nevesebb irók vépkép elhagyták.

Hindy Árpád.

Nisből decz. 21-ről közli az „Extrablatt": A nemzetközi katonai bizottság Pirotban megtartotta ülését, melyen Szerbia képviselői is részt vettek. A tanácskozás eredménye még hivatalosan nem ismeretes, mindazáltal bizonyosra lehet venni az ellenség által megszállt szerb területek kiüritését. Szerbia kijelentette, hogy a katonai bizottság határozatait követni fogja. Ha tehát Bulgária részéről a jó szándék nem hiányzik, a fegyverszünet megállapitása biztositottnak tekinthető. A bizottságnak Nisbe érkeztét keddre várják.

Milán király, ki tegnap ünnepelte családja védszentjének, Szt-Miklósnak ünnepét, Horvatovics tábornoktól lelkes hangon irt táviratot kapott, melyben a tábornok az egész Nisava-hadtest nevében fejezi ki szerencsekivánatait a legfelsőbb hadurnak. A király szivélyes szavakban táviratilag mondott köszönetet.

Madridban a kormány bizottságot nevezett ki, a melynek feladata lesz az Angliával és Észak-Amerikával kötendő kereskedelmi szerződések, valamint más, 1887-ik évbe lejáró szerződések megujitása tárgyában szükséges okmányokat előkészíteni. Canovas még hivataloskodása alatt megigérte a német kormánynak, hogy kikéri a cortes meghatalmazását arra, hogy a német-spanyol kereskedelmi szerződés 1892-ig meghosszabbittassék. E kötelezettséget a mostani kormány is átvette. — A sevillai herczeget, kit az udvarnál történt esett miatt letartóztattak volt, ismét szabadon bocsátották. Az ügy hadi törvényszék elé került.

Franczia országból közli a „Moniteur", hogy Tarn-et-Garonne megyében a conservativpárti képviselők, kiknek választását a kamara megsemmisitette, tegnap ujból megválasztattak.

Brüsselből jelentik: Stanley rövid idő óta itt tartózkodik; legutóbb hivatalos volt ebédre a királyhoz. Egyuttal érintkezett Rotschild itteni képviselőjével. A tőzsde ez utóbbit azzal hozza kapcsolatba, hogy Stanley a Congo-vasut számára szükséges tőkét szándékozik összehozni. Az itteni pénzügyi világ nem idegenkedik annyira a gyarmatositási vállalatok iránt.

Legujabb pósta.

— **Velenczében** előfordult ujabb kolera-esetek folytán a magyar-osztrák határon Pontafel állomáson az egészségügyi felülvizsgálatot és waggoncserét rendelte el a miniszterium.

— **Rómában** f. hó 21-én egynehány „hazafias" egylet Oberdank meggyilkoltatásának évfordulóját akarta megünnepelni, mit azonban a hatóság a közcsend érdekében eltiltott. Több radikális pártvezér által vezérelt deák hasonló tüntetést tervezett volna az egyetemen, de annak kapuit zárva találták és a rendőrség rábirta, hogy békésen szétoszlottak. Három egyént elfogtak, de ismét szabadon bocsájtottak.

— **Konstantinápolyi lakosok** irják, hogy Vazna felé nagy hófuvasok folytán meg van szüntetve a póstai szolgálat.

— **Taaffe** gr. kormányelnök állapota folyton javul. Ő felsége naponkint tudakozódik Taaffe gr. állapota felől.

— **Berlinben** Ranke Lipót 90-ik születés napjának ünnepélye igen nagy részvétel mellett ment végbe. A trónörökös személyesen fejezte ki üdvözletét; a császár kegyteljes kézirat kiséretében arczképét küldte s a császárné Straubberg tábornok által üdvözlő iratot adott át az ünnepelnek. A miniszterek a kormány összes tagjai által aláirt iratban üdvözölték Ranket, kinek az akademia nevében Auwers s az egyetem részéről Kleinert rector adott át üdvözlő iratot. Ezenkivül jókivánataikat tolmacsolták: a strassburgi egyetem nevében Weiszacker, a lipcsei egyetem nevében Maurenbrecher, a jenai egyetem nevében Lorenz és Berlin város nevében Forckenbec főpolgármester. Ranke hosszabb beszédben mondott köszönetet a jókivánatokért.

— **Párisból** a decz. 21-diki kamarai gyülésből jelentik be: A Tonking-vitában első szónok Freppel püspök volt, a ki egyike azon kevés számu jobboldaliaknak, akik a tonkingi politikát katholikus szempontból védik. Különös benyomást tett, midőn a püspök azt mondá, hogy Tonking kiüritése becstelenség volna és a jobboldal, főleg Larochefoucauld herczeg ellenmondott, mig a köztársasági centrum helyeselte beszédét. A püspök tagadta, hogy Sufrage universel Tonking megszállása ellen nyilatkozott volna: a választók csak a megszállás helytelen keresztülvitelét rosszalták, de senki sem kivánja a kiüritést. Franczia ország az egész világ gunyjának tenné ki magát és koczkáztatná gyarmatait, ha ezek látnák, mily könnyen szabadulhatni Franczia országtól. — (E perczben egy jobboldali képviselő sürgönyt kap, melyben a reactionáriusoknak Garonne departementben való győzelmet jelentik, a mi nagy mozgást idéz elő.) Azzal bizonyára nem fogják az ország erkölcseit javitani, ha a visszavonulással előkészitik a harczot. (Helyeslés a középpártban.) Freppel felemliti, hogy Elszászból sok üdvözlést kapott magatartásáért. Kifejti, hogy mily elviselhetetlenné válnék a keresztények sorsa, ha a franczia odahagynák az országot. Ez összeférhetetlen Franczia ország becsületével. Eleinte azért nem támogatta az expedicziót, mert nem tudta, hogy Franczia ország becsülete forog szóban. Freppel nem támogatja ugyan az annexiót, melyet visszautasit, hanem csak az okkupácziót. Végül fenn akarja tartani Franczia országnak Madagascarra való jogait.

Delafosse (Bonapartista) a jobboldal helyeslése közt visszautasitja Freppel püspök azon vádját, mintha az ő pártja nem volna hazafias. — Pártja éppen oly hazafias mint a többiek, csakhogy más szempontból fogja fel az ország érdekeit; azért nem szabad még kételkedni az ő hazafiasságukban. Szóló idézi a Cochinchinai kormányzó szavait, melyek szerint Tonkingban 50 ezer emberre van szükség, a mi biztos száz milliós deficzitet okoz. Miután még Bert Tonking kiüritése ellen nyilatkozott a tárgyalás folytatása a holnap tartandó ülésre halasztatott.

— **Bécsben** a keleti akademia növendékei szombaton elbucsuztak Gautsc minisztertől az eddigi igazgatótól. A külügyminiszterium részéről megjelent Teschenberg báró mint kormánybiztos és hevesi Vavrik udvari tanácsos. Gautsch hosszabb beszédben kitüntette Kálnoky gróf és Szögyény osztályfőnök érdemeit a Therezianum és a keleti akademia egyesitése körül és megemlékezett Teschenberg bárónak közreműködéséről a reform-munkában.

Varsó, decz. 21. Mult éjjel hirdették ki az itéletet ama perben, melyet 28 vádlott ellen inditottak a „Proletariat" czimu social forradalmi egyesülettel való összeköttetéseik miatt. Az itélet szerint Bardowsky békebiró, Leerz müszaki százados, továbbá Kunicki, Ossowski, Schmauss és Pietruunszky kötél általi halálra, a többi vádlottak közül tizennyolczan 16 évi bányamunkára, ketten 10 évi és 8 havi kényszermunkára s Szibériában való örökös letelepedésre és ketten Szibériába való örökös számüzetésre itéltették.

Pétervárott. A „Novoja Vremja" vezérczikkben fejtegeti a külön bizottság feladatát, a mely a németek bevándorlásával foglalkozik és azt ajánlja, hogy a bizottságnak a legerélyesebb intézkedésekhez kell nyulni, ha meg akarja akadályozni Oroszországnak a németek által békés uton való megholdítását. Bismarck herczeg tömegesen utasitotta ki az orosz alattvalókat, ebből okulhatott az orosz kormány, hogy miképen kell elbánni a külföldiekkel, ha az állam jóléte forog kérdésben. — Angol lapok azon hire, hogy Schuwaleff Péter grófot párisi nagykövetté fogják kinevezni, teljesen alaptalan. A mostani követnek, Mohrenheim bárónak elmozditása egyátalán nem jött szóba.

— **Konstantinápolyban** a mohamedán lakosság azon körülménynek, hogy a császári herczeg ugyanazon éjjel született, mint Mohammed, nagy fontosságot tulajdonit. Az ujszülött herczegben egy uj khalifát átnak, uj védbástyáját az izlám jövőjének.

— **Bernben** a rendi tanács is elfogadta egyhangulag a latin érczpénz-egyezményt, valamint a Monacoval kötött kiszolgáltatási szerződést. A szövetségi tanács kijelenté, hogy a Németországgal fönnálló kereskedelmi szerződés felmondásának kérdését illetőleg még nem nyilatkozhatik véglegesen.

— **Londonból** decz. 21-éről táviriák, hogy a csekély tetszés következtében, a melylyel még a liberalis párt is fogadta az Irlandra vonatkozó programmot, Gladstone hajlandónak látszik azt egészen elejteni.

TÁVIRATOK.

Budapest, decz. 22. (Az „Aradi Közlöny" eredeti távirata.) Visontai Kovách László, a képviselőház háznagya, mai husz éves questori jubilaeuma alkalmából számos ovatióban részesült a háznagyi hivatal tisztviselői és Péchy képviselőházi elnök részéről. A hivatalnokok Kovách László arczképét Barabás Miklós által lefestették, s az arczkép ma délelőtt lepleztetett le ünnepélyesen.

Budapest, decz. 22. (Az „Aradi Közlöny" eredeti távirata.) Az olasz vörös-kereszt-egylet sorjegyeire itt a főaláirási helyen 50,000 darabot irtak alá

Budapest, decz. 21. (Az „Aradi Közlöny" eredeti távirata.) A terézvárosi Nagy-János-utczában meggyilkolva talált Kállay Teréz mai bonczolásánál az orvosok constatálták, hogy megfojtás által mult ki. Az arczon mutatkoznak a tettes kezének nyomai, testén pedig egy női czipő sarkától származó mélyedések.

Bécs, decz. 22. (Az „Aradi Közlöny" eredeti távirata) A fegyverszünet Szerbia és Bulgária között a nemzetközi katonai bizottság közvetitésével még tegnap este teljes formában meg köttetett jövő évi márczius 1-jéig terjedőleg. Az idegen területek különös kiüritése azonnal megkezdendő A határon semleges vonal állapittatik meg négy kilométernyi szélességben. Egyuttal mindkét fél kinevezte már delegáltjait s végleges békealkudozások azonnali megkezdésére.

Belgrád, decz. 22. (Az „Aradi Közlöny" eredeti távirata). Az itteni városi hatóság Nisbe az udvar főhadiszállására küldöttséget menesztett, mely a királyt Belgrád városának hűségéről és ragaszkodásáról a királyhoz és az Obrenovics dynastiához biztositani fogja.

Sophia, deczember 22. (Az „Aradi Közlöny" eredeti távirata). Stoilow ex-miniszter Szt.-Pétervárott Sándor bolgár fejedelemnek a czárhoz tervezett hódolati utazására megtette az előkészületeket.

Az „Aradi Közlöny" előfizetési feltételei:

Helyben házhoz hordva:

Egy évre	12 frt	— kr.
Félévre	6 „	— „
Negyedévre	3 „	— „
Egy hóra	1 „	— „

Vidékre postai szétküldéssel:

Egy egesz évre	14 frt	— kr.
Félévre	7 „	— „
Negyedévre	3 „	50 „
Egy hóra	1 „	20 „

Az előfizetési pénzeket kérjük január 1-ig az alólirott kiadóhivatalhoz czimezve beküldeni.

Hirdetések jutányos áron vétetnek fel.

Arad, 1885. évi deczemberhóban.

Az „Aradi Közlöny"
kiadóhivatala.

NAPTÁR.

Decz 23. Szerda. — Róm. kath. Viktoria. — Prot. Dagobert. — Görög-orosz (decz. 11.) Dániel. — Nap kél 7 ó. 49 p. nyugszik 4 ó. 10 p.

Decz. 29. Az arad-csanádi vasut rendkivüli közgyülése d. e. 10 órakor.

Decz. 29. Az arad-körösvölgyi vasut rendkivüli közgyülése d. u. 4 órakor

HIREK.

— ARAD és VIDÉKE. —

Illetékes forrásból vett értesülés szerint, az „Alföld" mai számában megjelent azon közlés, hogy Salacz Gyula, aradvárosi polgármester ur Békésmegye főispánjává neveztetnék ki, — minden tényleges alapot nélkülöz.

— **Ügyvédi kamara.** Jancsovics Péter, Békésmegye árvaszéki ülnökévé lett megválasztása folytán, az aradi ügyvédi kamara lajtsromából, saját kérelmére kitöröltetett. Dr. Nagy Elemér tótkomlósi ügyvéd és Nyikora Kornél, Stanescu Imre Vazul aradi ügyvédnél joggyakorlaton lévő ügyvédjelölt a kamara lajstromába felvétettek.

— **Vámszedés a marosi kincstári hidon.** A közmunka- és közlekedési miniszter ur a marosi kincstári hidon szedendő vámdijak életbe léptetése ellen a város közönsége részéről intéz tt felterjesztésnek helyt nem adott, s a felemelt vámdij-árszabályzatot 1886. évtől életbe léptette. Kijelenti azonban a miniszter, hogy három év lefolyása után a szerzett tapasztalatok alapján hajlandó lesz a várossal tárgyalásokba bocsátkozni

— **Az aradi törvényszék elnöke**, dr. Fábián L. ur tegnap vizsgálta meg az aradi járásbiróság ügymenetelét. A ki ismeri az aradi járásbiróság vezetőjének, Ottrubay urnak kitünő képességét és lelkiismeretességét, az meglehet előre is győződve arról, hogy ott oly hibát nem talált az elnök ur, mely a biráknak volna felróható, mert ezek valóban emberfölötti kitartással és buzgalommal dolgoznak s ha van fogyatkozás, ez bizonyára csak a segéd- és különösen az irnoki személyzet csekély számában keresendő.

— **Az aradi gazd. szék** tegnap d. e. 10 órakor a városi rendőrök, szolgák, tüzoltók és toronyőrök részére 1886. évre előirányzott ruhanemüek elkészitése és szállitása iránt 3192 frt 30 krnak kikiáltási árul vétele mellett árlejtést tartott, mely árlejtésen legolcsóbban — 2628 frttal — Scheffer Lipót, mint a Sonnenfeld és Schwartz czég megbizottja vállalkozott. Az árlejtés befejezte után, Holczer G. és fiai szegedi czég képviselője, a gazdasági szék előtt megjelenvén, kinyilatkoztatta, hogy ő az arad-csanádi vasut reggeli vonatának elkésése miatt maradván el az árlejtésről, pótlólag kötelezi magát, hogy — az esetre, ha a ruhák elkészitése ujabb árlejtés nélkül reá bizatik — azokat 2478 frtért szállitja, az esetre pedig, ha ujabb árlejtés tüzetik ki, tekintettel az e miatt felmerülő utazási költségre, vállalkozik a szállitásra 2528 frtért, vagyis 100 frttal olcsóbban, mint Sonnenfeld és Schwarcz legolcsóbb ajánlatot tett aradi czég. A gazdasági szék ezen ügyre vonatkozó iratokat további eljárás végett a tanácshoz terjeszté be.

— **Bolt-feltörés.** Jirousek aradi puskamüves Széchenyi-utczai boltajtóját, hétfőn éjjel ismeretlen tettesek feltörvén, annak kirakatából három revolvert és egy párbajpisztolyt elloptak.

— **Az arad-budapesti vonal** — ugy látszik — mostoha gyermeke a magyar államvasutaknak. Minden más irányban járnak már az uj fajta I. és II. osztályu szalon-kocsik, csak a mi vonalunkon gyötrik a régi kopott és kényelmetlen kocsikat. Az pedig már éppen nagy igazságtalanság, hogy fütetlen kocsikban kell utaznunk. Van ugyan valami fütő készülék a kocsi alatt, s Csabán meg Szolnokon raknak is bele egy kis szenet, de nem mele it semmit. Még legjobb a III. osztályon utazni; ott legalább fütenek. Kérünk tehát mi is az uj kocsikból. Talán el lehetne osztani a régi kocsik szolgálatát ugy, hogy jusson belőlük — másoknak is néha. Mi meg legalább néha hadd járjunk fütött kocsiban. Ha tudtunkra adják, hogy mikor jár ilyen téli utazásra alkalmas kocsi, előtte való nap mindig szivesen közhirré fogjuk tenni.

A szinház épitő bizottság tegnap délután négy órakor ülest tartott Salacz Gyula polgármester ur elnöklete alatt. Az ülésen több érdekes ügy merült fel, melyek közül megelitjük a következőket. Virágh Lajos főmérnök inditványára elhatároztatott, hogy a vállalkozónak kiutalványozandó összegekből 10% addig vissza tartassék, mig a miniszteriumtól leküldött bizottság a számadásokat felülvizsgálja. Polgármester kijelenti a bizottságnak, hogy a szinpadi fütőkészülék megtagadta a szolgálatot, mivel egy cső megrepedt, miután a főmérnök előadásából kitünt, hogy ez a cső befagyása miatt történt, elhatároztatott, hogy a csövek oly helyen, a hol a hideg behatásának kitéve vannak, fürészporral és pokróczczal betakartassanak. Olvastatott a főkapitány azon jelentése, hogy a szinházban még mindig borszeszbe mártott szivacscsal történik a gázlángok felgyujtása daczára, hogy e czélra villamos gyujtó lett megrendelve. Határozat: a gázgyár igazgatósága a villamos gyujtó beszerzésére vállalkozván, felszólitandó, hogy ebbeli kötelezettségének mielőbb eleget tegyen. Előfordult még a vasfüggöny ügye, a mely a hiányos vagy helytelen kezelés folytán már majdnem teljesen elromlott. Polgármester bejelenti, hogy a függöny megvizsgáltatott és a felfedezett hiányok, Géczi Géza városi almérnök vezetése alatt kijavittattak. Javaslatba hozza egyuttal, hogy a függöny Géczi G. felügyelete alá helyeztessék, mi egy hangulag elfogadtatott. Olvastatott ezután Ajtai azon jelentése, hogy a szinház tetején a hó-vadásból származott viz több helyütt befolyt, és átszivárgott minek folytán a fedél megvizsgáltatása és a hó letakaritása elrendeltetett. Több tárgy nem lévén, az ülés 5 órakor véget ért.

— **A karácsonyfa-ünnepély**. A siketnémák iskolájában, holnap, csütörtökön d. u 3 órakor karácsonyfa-ünnepély tartatik, melyre a felügyelő-bizottság elnöke tisztelettel meghivja a felügyelő-bizottság igen tisztelt tagjait, valamint az iskolát fentartó nagyérdemü közönséget. Az ünnepélyen az iskola tanitója „A siketnéma-oktatás megalapitói: De l'Epée Mihály és Heinicke Sámuel“ czimü dolgozatát fogja felolvasni.

— **Meglött csősz.** Világosról irják, hogy hétfőn este gyanus alakokat látott ólálkodni Simaly a Mihály kolnája körül, az arra felügyelő csősz. Odamegy megkérdezni, hogy kik és mit akarnak, de alig ejti ki az első szavakat, lövés dördül el és ő jobb lábán találva, összerogyik. A tetteseket nyomozzák.

— **Apró hirek.** A Maros vize hatalmasan árad s ha esetleg rosz helyen áll be a jég, a kiöntéstől is tartani lehet. — A templomutczai fiuiskola növendékei 28 frt 3 krt adakoztak a szegény-gyermekek felruházására. — Eladó utterületek. A város elhatározta, hogy a gyulai, tornyai, gelini, szentiany-fakerti utak mentén levő felesleges területet eladja. — Német-Szt-Péterről irják, hogy Jech Keresztély, egy 16 éves ifju, hasonkoru barátját, Linder Andrást, véletlenül agyonlötte.

— **Helyreigazitás.** Lapunk tegnapi, keddi 3 mutatványszámának tárczájában, a 4-dik oldalon, 2-dik hasáb, alulról a 8-dik sorban, „megelégedetlen“ helyett tessék „megelégedett“-et olvasni. A revisio tehet tanuságot róla, hogy mi e hibát kijavitottuk. De hát e tárczánk a szini előadás után, tizenegy órakor éjjel iratott, s minthogy a „reviziós“ is csak ember, a ki meg már 2 órakor hajnalban kapja álmos szemei elé az ilyeneket, nem csoda, ha az „elégedettel is „elégedetlen“ volt.

— HAZÁNK és a FŐVÁROS. —

— **A király** hétfőn általános kihallgatást adott a budai várlakban, s 130 személyt fogadott, köztük gr. Zichy Jenőt, Matlekovics Sándort, Schmierer Gyulát, s a kiallitás alkalmából kitüntetettek nagyobb részét.

— **Gyilkosság.** Kállay Imréné szül. Bendik Teréz tejárusnőt hétfőn reggel 7 és fél órakor a budapest-terézvárosi Nagy-János-utcza 44. sz. a. lakásán halva találták. Habár az egész rendőri apparatus mozgásba hozatott, nem sikerült még világosságot hozni e vértett sötétségébe, sőt azáltal, hogy a kezdetben gyanusitott egyének alibijüket teljesen beigazolták, ezen rémtett még sokkal szövevényesebb és titokzatosabb szint öltött. A rendőrség két irányban nyomoz most. Egyrészt azon személyek kikutatását eszközlik, kik a meggyilkolt nővel közelebbi, részint baráti, részint üzleti viszonyban állottak, másrészt a házi lakók utján megállapitani kivánják, vajjon tegnap este nem láttak-e Kállay-házaspár lakásába valamely gyanus embert ki- és bejárni. Még az a kérdés sincs tisztázva, vajjon rablógyilkosság forog-e fenn, de constatálva lett, hogy a Kállay-házaspár megtakaritott pénzecskéje, körülbelül 130 frt, 4—5 arany gyürü és bajor ezüstpénz hiányzik. Azon további kérdés, vajjon még más büntény forog-e fenn, melynek az asszony, mint ilyen, esett volna áldozatul, azt a boncolás fogja kideriteni.

— **Kosuth a saját sorsáról.** A külföldi lapokban mindenféle hirek jelentek meg arról, hogy Kossuth szükséget szenved, s Magyarországot hálátlansággal is vádolták. Egy olasz lap levelezője meglátogatta Kossuthot, s most közli a mit Kossuth a felmutatott czikkekre mondott: — Nem szenvedek én, ugymond, szükséget semmiben. Otthonom, ha nem is fényes, kényelmes mindenben. Ha nyugalmas, mondhatnám zárkozott életet élek, az szabad elhatározásomból történik. Visszavonultam az élet küzdelmeitől, s magányomban találtam meg a békét. Dolgozom és irok. — Nem emlékirataimon dolgozom. Nem vagyok barátja az önéletrajzoknak. Nem hiszek abban, hogy valaki a nyilvánosság előtt magáról irván, teljesen tárgyilagos maradhasson. — Megemlitvén ezután, hogy anyagi helyzetéről fölmerült hamis hirek czáfolatát főleg fiaira való tekintetből tartja szükségesnek, kikre, kiváló helyzetükben, sértők lehetnének e hirek, megemlitvén, hogy annak idején Angolországban a részére meginditani kivánt gyüjtést egy, a Timeshez intézett nyilt levéllel maga hiusitotta meg s hogy sem Viktor Emanueltől, sem Cavourtól nem fogadott el kárpótlást, mert „én az ügyért magáért szoktam dolgozni, nem köszönetért vagy jutalomért“, — igy folytatta: Az sem igaz, mintha Magyarország hálátlan lenne irántam. Mindennap a legmeginditóbb érzelemnyilvánitásokat, sajnálatokat kapok hazámból, és pedig nem csupán barátaimtól, hanem — őszintén szólva — ellenfeleimtől is. Mondanom sem kell azonban, hogy ha minden millióikat, minden kincsüket felajánlanák is, nem fogadhatnék el semmit. Hazámtól nekem elég az, ha jól emlékeznek reám. — A beszélgetés többi része politikai kérdések körül forgott, a melyekre nézve Kossuth ismert álláspontja értelmében nyilatkozott.

— A NAGY VILÁG. —

— **A bécsi burgban** Stefánia trónörökösné főudvarmesternőjének lakosztályában hétfőn este tüz támadt, de a cselédség elfojtotta azt.

— **Gyülés a párbaj ellen.** Berlinben bizonyos Dr. Gerlach, ki sokszor szerepelt már munkásgyüléseken, gyülést hivott össze oly czélból, hogy a párbaj kérdését megbeszéljék. A hallgatóság nagy része munkásokból állt, kik előtt Dr. Gerlach kifejtette nézeteit a párbajról. Az előadó inditványozta, hogy a párbajok kikerülése czéljából minden városban becsületbiróságot kell felállitani a lovagias ügyek elintézésére s egy általános egyletet kell alakitani a párbaj ellen. A rendőrség jelenlevő képviselője kijelentette, hogy a gyülésen csupán egy párbajellenes egylet alakitásáról lehet szó, miután erre a czélra jelentetett be a gyülés; miután azonban Kayser képviselő a rendőrtisztviselő ellen fordulva hangsulyozta, hogy a rendőrségnek nincs joga meghatározni, hogy miről beszélgessenek a gyülésen, a rendőrtisztviselő feloszlatta a gyülést.

— **Erzsébet román királyné**, mint a bukaresti lapok irják, január hó végére örvendetes családi eseménynek néz elébe, miért is Mária herczegnő, a királyné anyja, mindjárt uj év után Bukarestbe utazik

— **A cholera Olaszországban.** Bécsi távirat jelenti, hogy a kormány megszüntette a déli vasut közlekedését Velencze felé. Romából távirják: Biztos értesülés szerint Velenczében kolera-járvány uralkodik, de az még nagyon csekély terjedelemben van. Eddigelé nyolcz nap alatt huszonöt choleraeset fordult elő, s ezek közül tiz halállal végződött. A cholerát hivatalosan tagadják, habár folyvást tart. Az egészségügyi viszonyokról és a halálozásokról szóló heti kimutatásban (e hó 6-tól 12-ig) nincsen említés cholera-betegségről, azonban az e héten előfordult 100 haláleset közül negyven esetre nézve nincsen kellőképen meghatározva a betegség, a mi nagyon feltünő.

IRODALOM és MÜVÉSZET.

A magyar tud. akademia hétfőn délután összes ülést tartott Trefort Ágoston elnöklete alatt. Az ülés megnyitása után az elnök bejelentette, hogy Ranke Lipót történetirót, ki akademiánk külföldi tagja, születésének 90-ik évfordulója alkalmával az akademia nevében taviratilag üdvözölte. (Általános helyeslés.) Ezután Vécsey Tamás olvasta fel emlékbeszédét Vandrák tudós fölött. Vandrák életét, munkásságát és közművelődési katását Vécsey főleg saját megfigyeléseiből ismertette, mert Vandráknak tanitványa, majd kartársa volt Eperjesen. Vandrák a megfutott pálya nemes irányát az anyai gondos kezeknek köszönheti. Bölcsészetet a jénai egyetemen a hires Friestől tanult s az eperjesi collegium bölcsészeti tanszékére 1833-ban hivatott meg. Minden figyelmét saját szakának betöltésére forditotta s több tankönyvet irt, melyek rövid, világos rendszerü müvek. A legnagyobb sulyt „Bölcsészet-erkölcstan“ára forditotta s nem egyszer mondta, hogy az ethikai órákat élete legszebbjei s legtermékenyebbjei közé sorozta. Emlékezetes müve Vandráknak a magyarhoni ev. gymnáziumok szervezésének terve. Vandrák nem kereste a jutalmakat és kitüntetéseket, őt keresték fel az elismerésekkel. 1845-ben Trencsén, 1847-ben Arva, 1848-ban pedig Sárosmegye választotta táblabirái sorába, 1847-ben az akadémia levelező tagsággal s a jénai és budapesti egyetemek tudori oklevelekkel tisztelték meg. Az eperjesiek 1865-ben képviselővé akarták választani, 1867-ben b. Eötvös József miniszteri tanácsosi állásra hivta, de ő semmi áron sem akart Eperjestől megválni. Ragaszkodásáért viszontvonzalmat nyert; tapasztalhatta ezt akkor, midőn munkásságának 25, majd 50 éves határához ért.

A magasztos ideálok embere volt. Eszményi czélokért lelkesült, működött s küzdött több mint félszázadon át a magyar nevelés-oktatás javára. 1884. szept. 15-én halt meg. — A tetszéssel fogadott emlékbeszéd fölolvasása után az osztályok költségvetési előterjesztéseinek bemutatása következett. Ez a következőleg állapittatott meg. Első osztaly 25.821 frt., második osztály: 37.783 frt. harmadik osztály: 19,700 frt. — Gyulay Pál, mint a „Budapesti Szemle" szerkesztője, jelenti, hogy a nemzetgazdasági bizottság a „Szemlé"-től megvonja az eddig fizetett egy ivnyi szövegért járó dotatiót, a mi évenként 600 frt s ezt pótolni kell. Gyulai nem tudja, vajjon az akademia hajlandó-e a „Szemle" iránti ujabb áldozatkészségre s ezért, az esetben, ha ez összeg meg nem szavaztatnék, ő hajlandó ennek pótlására a szerkesztésért járó fizetéséből. Egyébként kérvényt intéz az akademiához a pótlás iránt s a kérvényt a költségvető bizottsághoz utasitották. — Szinnyey Józsefnek „Magyar irók névtára" czimü munkájára vonatkozólag elhatározták, hogy a vállalat csak a végleges tervrajznak az akademia elé történt terjesztése után fog megbiráltatni. San-Franciskóból, a kaliforniai akademia részéről az a megkeresés érkezett, hogy a Malchbrenner tudós hazánkfia egy munkájának ott hiányzó nehány füzetét küldenék meg. A kivánságot teljes készséggel teljesitik.

Aradvárosi szinház.

Folyó szám 84. Évadbérlet 76. szám. 4-dik kisbérlet 1. sz.

Szerdán, 1885 évi decz. hó 23-án

adatik:

RIP VAN WINKLE.

Regényes operette 3 felvonásban, 4 képben. (Rendező Kecsányi)

SZEMÉLYEK:

Rip-Rip, amerikai polgár — — Haday Sándor.
Lisbeth, neje — — — —) S.-Vadnay Vilma.
Alice, leanya, az első felv. gyermek,)
Alice,) — — — Boránd Katinka.
Adrien) gyermekeik — — — Somolik Gizella.
Derrick, polgármester — — — Tiszay Dezso.
Adrien, tengerésztiszt — — — Horvath Arnold.
Van der Bill, fiatal orvos — — Nyilassy M.
Nick, fogados) — — — —
Jean, fia) — — — — Boránd Gyula.
Katrina, unokahuga — — — Nyilas Ilona.
Charlotie, szolgáló-ja — — — Závodszky Teréz.
Richardson, hadnagy — — — Győre Alajos.
Hudson, kapitány (szellem) — — Molnár Antal.

Kezdete 7 órakor.

Heti műsor.

Decz. 24. Csütörtök. Szünet. (Karácsony-est).

Decz. 25. Péntek. „A két árva," népdráma, zenével, 8 képben.

Decz. 26. Szombat. „Bukow, a székelyek hóhéra", eredeti történeti látványos szinmü énekekkel, tánczokkal, 3 szakaszban.

Decz. 27. „A vadgalamb", eredeti népszinmü 3 felvonásban.

SZINHÁZI HIREK.

— Arad, decz. 22. —

— **Boránd jutalomjátéka.** Pry Pál, a kotnyeles oly szerep, melynek sikeres alakitása még a nagyobb müvésznek is meglehetős dolgot ad; azért midőn Boránd Gyula ezt választotta jutalomjatékául, azt bizonyitotta be, hogy van benne müvészi ambicio, az előadás pedig arról győzött meg, hogy a tehetség sem hiányzik. Játéka ment volt minden tulzas és hatás vadászattól, a mi pedig a szinésznek nem utolsó érdeme; maszkirozása is sikerültnek mondható. Az előadás öszhangja, emelte az est sikerét. A szereplők mindannyian jól voltak hangolva. Különösen Kissné (Eliz), Somló (Harry). Szabó (Hardy ezredes) főkép Boránd tüntek ki ez estén. Az utóbbit a közönség többször megtapsolta és kihitta. Kükemezey kisasszony is megérdemli elismerésünket, azonban tán nem veszi rosz néven abbeli figyelmeztetésünket, hogy egy kissé jobban uralkodjék nevető izmain. A közönség, mely a szinházat meglehetősen megtöltötte, ugy hiszszük, tökéletesen meg volt elégedve az estével s lehetett is ezt tapasztalni abból, hogy legkevésbé sem fukarkodott a tapsokkal és a kaczajból, mely minduntalan előtört, midőn Pry Pál (Borand) a szinpadon megjelent.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

A törvényszéki tárgyaló teremből. Az aradi kir. büntenyitő biróság tegnap tartott tárgyalásán a többek között két megemlitésre méltó ügy fordult elő. Az egyik Brád Györgyné gondatlanságból elkövetett halált okozott sulyos testi sértés ügye melynek Jánosi Teréz 11 éves gyermek leány esett áldozatául. Az asszony ugyanis egy fára küldte fel a kis lányt hogy arról neki gyümölcsöt szedjen, a gyermek fel is ment a fára, már javában szedte a kajszint midőn egy ág megrecsesent alatta mitől megijedvén, a fáról hanyathomlok egy szölö karóba zuhant, mely gyomrába furódván, három napi kinlódás után, halálát okozta. A törvényszék Brád Györgynét, a gondatlanságból elkövetett sulyos testi sértésben bünösnek kimondván, három havi fogházra itélte. — A másik, Kokota István és neje sikkasztással vádolt magyaráti lakosok ügye mely a mint a tárgyaláson kiderült, vádlottak tudatlanságából kifolyólag történt. A magyarádi biróság ugyanis lefoglalt két tinójukat a melyeket azután ők, azt hivén, hogy a foglalás házukra vagy egyébb ingatlanságukra vezettetett, eladtak. A törvényszék a vád alól fölmentette őket.

KÖZGAZDASÁG.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Vasuti igazgatók értekezlete.** A magyar vasutak igazgatói ez évi utolsó havi értekezletüket hétfőn tartották meg a m. kir. államvasutak tanácstermében. A napi renden volt tárgyak közül megemlitjük első sorban a közmunka és közlekedési miniszteriumnak, különböző gazdasági terményekre nézve a f. évben fennálló kedvezményeknek a hazai vasutak által a jövő évre való engedélyezése tárgyában kelt intézményét. Ezen kedvezmények vonatkoznak befásitásra szolgáló erdei csemeték, gyümölcsfa csemetéknek, valamint komlódugványoknak gyorsáruként leendő mérsékelt ároni szállitására. Magyarországban készült sajtnak szintén gyorsárukénti olcsóbb viteldijára és végül az állami szőlőtelepekből szállitandó phylloxeramentes szőlővesszőknek mérsékelt áron való szállitására. Mindezen kedvezményeket a hazai vasutak legtöbbje is elfogadta, mig a m. kir. államvasutak vonalára nézve a közlekedési miniszterium már előzetesen engedélyezte, bizonyitékul annak, hogy a kormány távol van attól — a mint ez neki utóbbi időben bizonyos oldalról imputáltatott — ezentul fiscális tarifa politikát követni ott, hol a hazai termelés a vasutak támogatására van utalva. Tudomásul vétettek továbbá a m. kir. vasuti főfelügyelőségnek, a szarvasmarha szállitására használt kocsik padozatának behintéseért kiszabott dij leszállitása, valamint az arany, ezüst és réneu áruk szállitására nézve fennálló külön dijszabási határozmányok közlésére vonatkozó rendeletei. Végül pedig megállapittatott, hogy a magyar igazgatói értekezletek jövő évben az osztrák-magyar állami vasut elnöklete alatt fognak megtartatni és felvétetett a szamos-völgyi vasut az értekezlet tagjai közé.

Szezsüzlet.

(Decz. 22.)

(B.) Készáru, nagyban: 24—24.50, kicsinyben 24.75, hordó nélkül pr. 100 liter %.

Budapesti gabnatőzsde.

(Decz. 22.)

Az üzlet változatlan: Tavaszi buza 8.03—05, tengeri máj.—jun. 5.62—63, zab tavaszra 6.66—68.

Budapest, decz. 22. (Az „Aradi Közlöny" eredeti távirata,) Az esti tőzsde zárlati árfolyamai: Magyar aranyjáradék 99.80; magyar hitelbank 298.75; osztrák hitelbank 294.40; London 126.15; Párisi 49.95.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru és értéktőzsdén 1885. évi decz. hó 22 én.

Magyar aranyjáradék 6 sz	—.—
Magyar aranyjáradék 4 sz.	99.70
Magyar papirjáradék 5 sz.	91.40
Magyar vasuti kölcsön	149.15
Magyar keleti vasuti államkötvény I. kibocsátás	97 75
Magyar keleti vasuti államkötvény II. kibocsátás	126.—
Magyar keleti vasuti államkötvény III. kibocsátás	110.—
Magyar földtehermentesitési kötvény	103.—
Magyar földtehermentesitési kötvény záradékkal	102.75
Temes-bánáti földtehermentesitési kötvény	102.75
Temes-bánáti földtehermentesitési kötvény zárad	102.50
Erdélyi földtehermentesitési kötvény	103.—
Horvát-Szlavon földtehermentesitési kötvény	104.—
Magyar szőllődézsmaváltsági kötvény	98.—
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	117.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	123.—
Osztrák járadék papirban	82.75
Osztrak járadék ezüstben	83.10
Osztrák járadék aranyban	109.—
1860-iki osztrák államsorsjegy	130.50
Osztrák-magyar bankrészvény	865.—
Magyar hitelbankrészvény	298.75
Osztrák hitelintézeti részvény	294.—
Ezüst	—.—
Cs. és kir. arany	5.97
20 frankos arany (Napoleond'or)	9.99
Német birodalmi márka	61.95
London (3 havi váltókért)	126.15
20 markos arany	12.38

Aradi pénzintézetek és vállalatok

papirjainak árfolyama.

Deczemb. 23.

Pénzintézetek részvényei:	Befizetés	pénz	áru
I. Aradi tak.-pénzt. részv.	300	650	1700
Aradm. tak.-pénzt. id. részv.	200	830	860
Aradi ker. és iparb. részv.	150	240	250
Aradi ipar- és népb. részv.	90	195	200
Uj-aradi tak.-pénzt. id. részv.	100	240	260
Ipar-vállalatok:			
Arad-Körösv. vasut részv.	—	95	100
Aradi Széchenyi gőzm. részv.	200	550	560
„ Légszesz vil. részv.	200	135	140
„ „ vil. első részv.	—	200	—
„ Lóvasuti téglagy. részv.	—	170	142
„ Gyártelep részv.	—	—	—
Békésmegyei pénzintézetek:			
B.-Csabai tak.-pénzt részv.	30	80	90
„ népbank „	40	50	70
B.-Gyula vár. tak.-pénzt. részv.	40	100	110
Békésm. t. p. részv. Gyulán.	40	450	500

Idegenek névsora.

— Arad, decz. 22. —

Zemplényi szálloda: Sugár D. Budapest, utazó, Eliás Mór, Bécs, Kohn B. Bécs, utazó, Széchényi Adolf, Boros-Sebes, bérlő, Bohus Zsigmond, Arad, cs. kir. kamarás, Br. Wasmer A. Dombegyháza, birtokos, Vajda Antal, Bpest, kereskedő, Mátyas József Brassó, kereskedő.

Nádor-szálloda: Br. Wasmer Adolf Kupa, birtokos, Sugár Béla, Mezőkovácsháza, birtokos, Glacz Antal, Dombegyháza, birtokos, Sebestyén József, Baraczkháza, birtokos, Fischer Zoltán, Battonya, kereskedő, Br. Dittfürth G. és neje Zaránd, igazgató, Petrics B. és osaládja, Kevermes, tisztartó, Spitz J. Zám, kereskedő, Hartig M. Linez, utazó.

Vas (Tücherer) szálloda: Weingart Rudolf Prága, utazó, Waldner Lajos Linez, utazó, Walmer Adolf Bécs, utazó, Stern Vilmos Bécs, utazó, Zupmann A. Bécs, utazó, Spitzer N. Bécs utazó, Luszt Beron Brüssel, kereskedő, Stern Max Bécs, utazó, Adámovits Hugó Nádas, erdőmester, Fried M. Szépfalu, gazdász, Jakabfy Béla Kupa, birtokos.

Ecke-te-Sas szálloda: Opreceny Stefán, Degőszellő lelkész.

Arany-Csillag szálló: Steinberg Dávid Galatz, kereskedő.

Három-Király szálloda: Eizenmann Teréz Boél, gazdatisztné, Fried D. Iratos, bérlő, Schlésinger D. Kovaszincz, bérlő, Jubász István Dombegyháza, birtokos.

Felelős szerkesztő: **Hindy Árpád.**

SINGER. SINGER.

A „NÁDOR-SZÁLLODÁVAL" SZEMBEN.

KARÁCSONYI és UJÉVI EMLÉKNEK.

AMERIKAI

VARRÓGÉPEK

és

VASBUTOR

gyári raktára 1—3 52

SINGER L. S.

Aradi kereskedő 1856. óta.

Valódi amerikai HOWE, nevezetesen WHEELER & WILSON, SINGER, GROVER & BACKER és KÉZI varrógépek CSALÁDOK, nemkülönben SZABÓK és CZIPÉSZEK számára.

Részletfizetésre is.

A VARRÓGÉPEKHEZ

szükséges kellékek.

Mindennemü varrógépek javitása is eszközöltetik. Azonkivül ajánlom dusan felszerelt vasbutor gyári raktáromat nagy választékban.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Hirdetmény.

Ezennel közhirré tétetik, hogy (Aradmegye) Buttyin községi

országos

téli vására

f. hó 28-án fog megtartatni.

Buttyin, 1885. decz. 18.

36—3—3 *Az elöljáróság.*

Nevelőnők

kik Angol- és Franciaországban müködtek, kitünő zongorajátszók és a nevelés befejezésére különösen alkalmasak, **nevelőnők** nyelvekben tökéletesek, zenében kitünők, kik fiatal gyermekek nevelésével előszeretettel foglalkoznak; **angol nők**, kik a francziát tökéletesen birják, **franczia nők**, kik a zenében tökéletesek.

Német, franczia és angol bonnokat

kitünő bizonyitványokkal és szerény igényekkel **a legjobb tan- és nevelő eröket** lelkiismeretesen ajánl

Reisner Mathild asszony

elhelyező intézete, Bécs, I. Goldschmidgasse 9.

Képviselve: Arad, kápolna-utcza 4. sz. I. emelet.

18—3.9

GAÁL R.

látcsövész

ARAD,

főtér 19. sz. a. a törvényszékkel szemben.

Karácsonyi és ujvi ajándékul ajánlja:

kitünő minőségü szinházi látcsöveit, a legtisztább és saját készitményü orrcsiptetőit-, szemüvegeit, légsulyméröit és minden az optikai szakba vágó tárgyait.

Minden e szakba vágó javitásokat, vidéki megrendeléseket gyorsan, pontosan és a legjutányosabb árak mellett teljesit.

4—4—9

HINGLER JÁNOS

BUDAPEST és BÉCS legelső gyáraiban kiképzet kalapos,

kalapüzlete és kalapos mühelye

Deák Ferencz-utcza 42. szám, takarékpénztári sarok épületben

van, hol nagyobb választékban tart saját készitményü

férfi és női nemezkalapokat,

melyek minden tekintetben jóval fölülmulják a hasonló **gyári** gyártmányokat.

Kész árui mellett elvállal **férfi, női és gyermek kalapokat** nemezből ugy, mint szalmából **tetszés szerinti átalakitására, festésre és tisztitásra, cylindereket** javitásra, tisztitásra és vasalásra a legjutányosabb ár és felelőség mellett.

Továbbá raktáron tart **férfi és női nemez-papucsokat, téli utazó-botosokat és nemez bor és pálinka szürő tőcséreket,** melyek a **legjutányosabb árak mellett kaphatók.**

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesittetnek. 37—2—8

Karácsonyi és ujévi ajándékul!

Teljestisztelettel értesitem nagyrabecsült vevöimet és a t. közönséget, hogy a legujabb áruczikekkel dusan eláttam

kèzmü-, rövid-, norinbergi-, fehérnemü és gyermekjáték üzletemet,

melyek mesés olcsóság és finomságoknál fogva felülmulhatatlanok.

Egy vég vászon **30 röf** 4.50, 5. 5.50, 6. 15 frtig. Különféle finom vásznak rőfe, 12, 14, 16, 20, 25 kr. Oxford és zephir 18, 20, 22, 26, 30-ig. Cartonok 16, 18, 20, 25, 30. Koczkázat és szines szövetek 20, 25, 30, 40, 50. Fekete ternó 6/4, 7/8, 65, 80, 90, 1, 1.20. Törülközök 15, 18, 20, 25. Asztalkendők és pohár-törülök 20, 25, 30. Asztalteritök 40, 60, 1, 1.20, 1.50, 2. Dolgozó ingek 60, 80, 1. Finom chiffon-ingek 1, 1.20, 1.50, 1.50, 1.80. 2.40, Finom Oxford és Creton-ingek 1, 1.20, 1.50, 1.80, 2. Lábravalók 60, 70, 80, 1, 1.20. Nöi ingek 65, 80, 90, 1, 1.20, 1.50. 1.80. Éji corsetták 70, 80, 1, 1.20. 1.40, 1.60 2. Fehér és szines alsó szoknyák 80, 90, 1, 1.20, 2. Gyermek ingek, minden árban és nagyságban. Méll-füzök 60, 65, 80. 2. 2 50, 3. Legujabb nyakkendök 14, 18, 20, 25, 30, 40, 1 frt. Esöernyök 90. 1, 1.20, 1.50, 2, 2 50, 3 frt. Trikó ingek és nadrágok. Utazó böröndök és táskák 85, 90, 1, 1.20, 1.50, 5 frt. Sétapálczák 10, 15, 20, 30, 40, 50. Dolgozó sapkák 25, 30, 40, 50. Kézi kosarak 25, 30, 40, 50, 60. 2. Harisnyák 10, 13, 18, 20, 25, 30, 40, 50. Nagy választéku gyermek- és nöi ruhák, gépész öltönyök, paplanok, csipkék, gallérok, szallagok, rüschek, organtin, chirtingek, gombok, zsinórok, halcsontok, pamutok, czérnák, fehér zsebkendök, keztyük, papucsok. Mindennemü pénzes, dohány és szivartárczák, asztal és tollkések, kanalak, fog, haj és ruhakefék, illatszerek, albumok, varróeszközök, fésük, tükrök, melltük, nadrágtartók, harisnyakötök, valódi selmeczi pipák, tajtékpipák, szivarszipkák, poharak ás csemege-tányérok.

Ezeken kivül felhivom a t. közönség figyelmét az annyira megkedvelt

5, 8, 10, 15, 20, 25 krajczáros

kiállitási bazáromra,

mely a legszebb és a legválasztékosabb tárgyakból van összeállitva.

Póstai megrendelések pontosan teljesittetnek. Csomagolás ingyen.

A t. közönség pártfogásáért és látogatásáért tisztelettel esedezem:

KILÉNYI ADOLF.

Arad, fötér Arena-épület, a „kékgolyó“-hoz

3—2—5

Azelött Wolloner

most

CSEH KATALIN

keztyügyáros és sérvkötészné

Aradon, főtér, 19-ik szám alatt

(kiç. törvényszékkel szemben.)

Ajánlja

a karácsonyi és uj évi ünnepek alkalmával

dús választéku raktárát.

Nagy választékban kaphatók

keztyük és sérvkötők,

bőrágyteritők, harisnyakötők,

mindennemü

E SZAKMÁBA VÁGÓ TÁRGYAK.

Továbbá **nadrágtartó, zergebör-vánkosok** és **bádogzuhanyok.**

Megrendelések **keszségesen** és **jutányosan** eszközöltetnek. 6—49

Fiume 1869: 40 arany pályadij: — Szeged 1876: érdemérem.

Rozsnyay Mátyás

gyógyszertára

s müvegészeti laboratoriuma

ARAD, Szabadságtér 1-sö szám.

A következö czikkeket ajánlja:

Minden háznál nélkülözhetlen!!!

HASCHISCH-COLLODIUM

csalhatatlan szer a **tyukszem, szemölcs** és fájdalmas **bőrvastagodás eltüntetésére.**

A tyukszem ellen sok mindenféle szereket próbáltak már, melyek vagy haszontalanoknak, vagy erös étető szerek voltak, melyek gyakran nagyfoku börgyulladást és fájdalmakat okoztak, söt még nagyobb bajokat is eredményeztek.

Mivel ritka az a városi lakos, a ki a többé-kevésbé egyenetlen kövezeten járva, tyukszemeket ne kapna, azt hiszem, mindenki örömmel üdvözölheti egy olyan ártatlan tyukszem-irtó szernek feltálálását, mely **minden fájdalom nélkül s biztosan** kiirtja a tyukszemet 5—6 nap alatt.

Ilyen szer az általam feltalált

Haschisch-Collodium,

melyből az üvegdugaszra alkalmazott ecset segélyével 1—2 cseppet kell a tyukszemre vagy szemölcsre kenni, mely azon 1—2 percz mulva bőrré szárad. Ezen müveletet 5—6 napon keresztül esténként egyszer ismételjük s akkor meleg vizben a tyukszem vagy szemölcs nehány perczig áztatva, körömmel gyökerestöl kivehető. A **Haschisch-Collodium** t. i. a bőrt áthatván, teljesen porhanyóvá tette ugy, hogy az ép börtöl könnyen elválik.

Ha a tyukszem igen vastag, ezen eljárást ismételni kell.

Mindenki, ki ezen szert a fentebbi módon megpróbálja, örömmel fogja beigazolni annak büvös hatását.

Felmerülhető értéktelen utánzásoktól az által vélem a t. cz. közönséget megóvni, ha tudatom, hogy **ezen szer csupán**

Rozsnyay Mátyás,

gyógyszertárában kapható,

Aradon, szabadságtér 1. szám,

egy üveg 60 krajczárért és hogy minden üveg saját névaláirásu signaturával van ellátva. 2—4

Brüssel 1876. egészségügyi-congressus BRONC-EREM. — Páris 1878: világtárlat Bronc-erem.

Berán Antal és Fia

ÉPÜLET-BUTOR ASZTALOS ÉS KÁRPITOS

ARAD,

Batthyányi- (kereszt) utcza 7-ik szám.

A t. közönség szives tudomására hozzák, hogy mindennemü e szakba vágó munkákat a legjutányosabb árak mellett elfogadnak és azoknak pontos kiviteleért kezességet vállalnak. Különösen falaknak kárpitozását (tapetirozás), teke (Biliárd) asztaloknak behuzását, és mandaneljeinek ellátását.

Uj és mindennemü ócska butoroknak áthuzását a legujabb izlés szerint eszközlik.

Szives figyelmébe a tavaszi idényre szobák kárpitozását kárpit papirok a legegyszerübbtöl a legjutányosabbig választékban található.

Vidéki megrendelések pontosan eszközlötetnek.

Szives megbizásokért esd tisztelettel

BERÁN ANTAL és FIA.

7—3 10

Tanoncznak

felvétetik egy jó házból való fiu

a

„Széchenyi irodalmi intézet“

könyvnyomdájában

Aradon, fötér, Hermann-udvar I. em.

VALÓDI MAGYARÁDI BOROK!

Alulirott ajánlja saját termésü tisztán kezelt valódi

magyarádi borait

üvegbe töltve,

jelesen:

5 éves asztali bor
1 liter 30 kr.

1875. évi bakator
7/10 liter 60 kr.

1878. évi szalmabor
7/10 liter 1 frt 20 kr.

1848. é. szemeltbor
7/10 liter 70 kr.

1848 évi veres bor
7/10 liter 90 kr.

Az üvegekért külön 10 kr. fizetendö, de ugyan annyiért visszaváltatik.

Ajánlja továbbá az **1875. évi bakatort abroncs alatt hectoliterenként 50 frt, az öt éves asztali bort 25 frt és a három évest 20 frtért** hordó nélkül.

Helyben abroncs alatti eladásnál a fogyasztási adót vevö fizeti. Vidékre 56 literen felül a kivitel adómentes.

Ezenkivül van készletben 1885., 1884., 1882. és 1869. évi ugyancsak saját termésü **magyarádi bor.**

A pincze és raktár Aradon, Batthyányi-utcza 24. sz. a. saját házában létezik.

Arad, 1885. decz. 19.

19—2—3 **Varjassy József.**

Nyomatja és kiadja a Széchenyi irodalmi intézet, Aradon.